

Vissa kvinnor har en sån dynamisk kraft; det kan kännas som om tiden inte hinner ikapp dem, tyngdlagen inte når dem. Och det är så det känns när man möter Marianne Scheja. Hennes röst är lite naiv och snärjer sig runt väl valda ord, Marianne ställer ner kaffekoppen. Hon drar lite besvärat i det långa håret.

- Jag märker att en del ser mig som född från ett revben av min förra man, Staffan Scheja. Men mitt liv har utformats av en vision som jag starkt kände som väldigt ung hemma i Falkenberg. Jag har alltid skrivit och funderat hur jag ska förverkliga visionen, drömmen i mitt inre och samtidigt kunna försörja mig och mina två barn. Vägen dit har varit minst sagt brokig, men enormt lärorik. Som ung var jag otålig på att ge mig ut i världen, men mina föräldrar ville att jag skulle ha en plattform att stå på, för säkerhets skull. Det blev sjuksköterskeutbildning i Stockholm. Jag slets lite emellan min vision som psykolog och en karriär inom skådespelaryrket, båda har legat mig varmt om hjärtat. Men när man är riktigt ung vill man ha roligt. Jag kände mig tyngd av allvaret på akutintaget på Visby lasarett och försökte lätta upp med att spela upp vad som hänt under mitt skift, när det var dags för byte av ronden. Jag älskar att hjälpa människor och lyssna på deras historia, människor av alla skikt och härkomst. Den förmågan har jag haft stor nytta av i min vision runt psykologin.

Drömmen om att få studera drama i New York tog så småningom över och hon sökte in på Scenskolan William Esper inst. 1984-87. Hon arbetade lite vid sidan om som modell och servitris, det betalade hyran.

- En spännande tid, säger hon. Jag träffade min stora kärlek då, Staffan Scheja och blev, du vet, så där tokkär. Staffan längtade hem till Sverige och jag var färdig med min utbildning och ville egentligen söka mina första roller. Men kärleken till Staffan fick mig att återvända hem, nu dock som fru till en stor konsertpianist, vilket placerade mig i ett särskilt fack. Men jag kämpade på och sökte roller. Jag fick först små och ganska intetsägande roller, du vet så där, blonda tjejen-roller. Så jag beslöt mig för att skriva mina egna manus och ge mig själv en hygglig roll där jag fick användning av min utbildning. På 80-talet sågs inte en utbildning utomlands som någon merit. Så jag pluggade vidare och sökte in på "Från idé till manus". När jag träffade Eva Callenbo blev vi goda vänner. Hon är manusförfattare, så slog vi oss ihop och skrev "Min syster". Pjäsen blev väl mottagen och 90 föreställningar spelades först på Södra teatern och sedan vidare ut i landet. Jag fick spela en riktig karaktärsroll – utvecklingsstörd. Det var en underbar tid. Nu äntligen kände jag att det började lossna. Jag hade ett tungt ansvar som småbarnsmamma till mina två barn Leonard och Rebecca. Staffan var ständigt på turné världen över. Jag kämpade på med mina manus och skrev och iscensatte en cyberteater. En sciencefiction om hur Internet påverkar oss emotionellt. Det var som en teaterinstallation. Den kom dock lite för tidigt. Det var i begynnelsen av IT svängen och jag tror många hade svårt att ta till sig hur den nya kommunikationen skulle påverka samhället. Jag skrev, producerade, regisserade och marknadsförde pjäsen, men strax före premiären dog en mycket nära väninna till mig och jag var nära kollapsa eftersom jag sörjde och samtidigt arbetade dygnet runt med pjäsen. Men tack och lov kunde jag de sista veckorna lämna över regin till en av skådespelarna. Den uppmuntran jag skulle ha behövt i kärleksrelationen som faktiskt inte långt efter det dog ut fanns inte. Jag kände mig ensam i äktenskapet. Under många år hade jag stöttat min man privat och under Gotland Chamber Music Festival som jag var med och startade och som vi drev på Gotland i många år. I år är det 20-års jubileum. Vi kämpade flera år med att finna balansen i vår relation. Det var inte så att marken skälvde under mig den dag då jag stod där ensam. Staffan var ständigt på turné, jag levde redan som en ensamstående i längre perioder, vilket lättade upp min situation. Skillnaden är väl att nu var det på allvar, det är tufft när man arbetar som jag på frilandsbasis. Ibland är det tufft när man inte är säker på om man kan få jobben att gå stick i stäv, jag har haft perioder när jag verkligen har fått kämpa med hur jag ska få det att gå runt ekonomiskt. Eller så oroar jag mig för att jag jobbat mer än

heltid och inte hinner med att vara en bra förälder. Dilemmat har lättat under åren för barnen har kommit upp i övre tonåren och utvecklats till hjälpsamma, underbara individer och jag har etablerat mig. Visst har jag då och då känt att jag längtar efter en stadig lön, men då kan också kreativiteten begränsas, beroende på vad det är förstås.

- Det var svårt för mig att hålla tempot uppe som nyskild. Verklighetsbilden kändes krossad samtidigt som jag hölls uppe av intressanta arbetsuppgifter. Sfären i jobbet blev en trygg punkt och vännerna omkring mig var förstående och hjälpsamma. Inga skilsmässor är smärtfria, jag kan så här i efterhand känna en lycka över att få ha barnen på så gott som heltid, det hade känts grymt med bara varannan vecka som de flesta har det. Staffan har bildat en ny familj och har svårt att förena arbetet, sin nya familj med två mycket små barn, med tid för våra barn. På det viset har våra barn kommit i kläm Det är ett högt pris han får betala som internationell konsertpianist.

Marianne visste efter skilsmässan att hon inte var ensam. Massor av par bryter upp sina äktenskap efter en lång tid tillsammans. Hon förkovrade sig även mer och mer i relationsanalys, lyssnande och lärde sig av många i sin omgivning och gick själv i terapi. Hon har några råd för den som ska skilja sig efter en lång relation; -

- Verkligen ompröva ditt beslut att skilja dig. Det blir oftast inte bättre med en annan partner, men det blir annorlunda. Kanske behöver man bara vara ifrån varandra och arbeta med sig själv för att mötas på nytt. När du känner att ingen återvändo finns i din relation, tänk då på att inte blanda in barnen i vuxenkonflikten. Håll dem undan stora känslostormar. Ljug inte om känslor för barn genomskådar detta. Förklara på ett logiskt sätt att ni t.ex. tycker om varandra men inte kan leva tillsammans. Slå hål på "Askungesagan" d.v.s. förväntningarna på nästa partner som svar på lyckan. Omvärdera ditt liv, ställ dig frågan; Hur vill jag och barnen ha det? Bryt gamla mönster av rädslor och vad du är insnärjd i relationsmässigt, gå sedan igenom barndomen och hela vägen till idag. Forma ditt liv så som du vill leva det. För ingen kommer att göra det åt dig! I nästa relation: Ha inte för bråttom med att flytta ihop. Försök hitta en partner som är lik dig. Som du kan prata med i timmar och skratta med. Framför allt; försök inte att ändra på varandra. Om båda parter visar vad dom gillar eller inte tycker om och vill varandra väl så kommer båda att göra sitt bästa, så att den andre ska må bra. Behandla den andre som den vill bli behandlad. Inte bara som du själv vill. Båda ger och får då kärlek, d.v.s. respekt och tillit.

- Mina svåraste perioder har alltid varit dom mest kreativa. De har drivit mitt sökande till den yttersta gränsen dit inte alltid studierna når. Min vän Eva Callenbo och jag slog våra huvuden ihop och startade Manusguiden. Det måste gå att sälja in manus utan att starta ett produktionsbolag. Vi sökte kunder direkt på företag eller gick via "eventsbolag". Det fina i det hela var att vi kunde påverka produktionerna och nå ut utan en massa onödiga dyra omkostnader, vi skrev t.ex. för Telia, Copp, Abbot. Vi specialscrev även och regisserade och producerade teaterföreställningar, filmer, TV och webbmanus. Det var min räddning, något som fick mig lycklig igen. Vi fick hyra en jättehärlig skrivarstuga på söder. Vi vände oss till stadsholmen utan några större förhoppningar, men de prövade oss och tyckte vi hade starka skäl att få en bra plats att arbeta på. Vi dansade runt som tokar av lycka, det var en underbar miljö att arbeta i och min kraft och livsglädje kom så småningom tillbaka.

Efter två år fick vi mer och mer stadiga uppdrag som gjorde skrivarytan överflödigt. Mina uppdrag för TV började hagla tätt och jag arbetade som redaktör, regissör och producerade inslag i dokumentärer för bl.a. Skilda världar, Blåsningen, OP7, dramadokumentären "En handelsresandes liv" och dokumentärserien "I nöd eller lust".

Men längtan tillbaka till teatern återkommer alltid och när Paula Ternström på OdenTeatern bad henne skriva en pjäs så blev det "Vem styr musen?". En monolog om sexism, men utan pekpinnar.

- En stor framgång i liten skala, säger hon.

Ända fram till sommaren är hon aktuell med sin en timme långa monolog. Marianne växlar obesvärat mellan olika nutida kvinnogestalter och det finns inte ett spår av unkna könsschabloner. Hon visar en sida av bra komik och håller publiken i ett järngrepp. Det pendlar mellan skratt och allvar på ett mycket befriande sätt med dansinslag av Stefan Wall och Markus Englesson, som även gestaltar olika män. Män blir förnedrade och förminskade, deras roll som män kan kännas minst sagt förvirrande. Det har hänt så mycket i samhället de senaste två decennierna och allt spelar dom upp, ibland nakna och sårbara precis som de egentligen är. Bilden om kvinnans utveckling i samhället är vitt omskriven men har försvagats av att vi inte sett en klar och tydlig bild på hur männens roller på något sätt famlar i en identitetskris.

Marianne har gjort en undersökning om våldet mot kvinnorna och finner det skrämmande hur vanligt det är med övergrepp mot kvinnor både fysiskt som psykiskt. Men för att få en starkare helhetsbild av hur vi ska tackla problemet krävs det en grundlig beteendeforskning på männen, så att dom inte bara avfärdas som psykopater så fort det blir problem.

- Här finns det arbete att utföra, säger Marianne med sin glädjefyllda aura av energi. Jag känner det som ett kall att förena teatern med terapi. Det behöver inte bli tråkigt, tvärtom. Vem vill inte gå ut en kväll slå sig ner vid ett bord, ta ett glas vin eller kopp te, slappna av och skratta åt gestaltningar som påminner om situationer i deras eller en väns liv, brister och rädslor. Sedan vända på kakan och få ut något som man kan ta med sig hem, ett slags verktyg att använda i sin vardag. Teatern skulle kunna fylla en god funktion i att fånga upp människor och få dom att känna efter. Det kan bli ett startskott till att börja visualisera sina liv, få objektivitet till sin situation och vad som krävs för att förändra, förbättra sin tillvaro.

- Där har vi kärnan, säger Marianne och kastar med den långa hårmanen. Jag har konsulterat med olika beteendevetare, bl.a. Iréne Knopff beteende vetare och Fil. Kand. och CTI, Center för Tidiga Insatser. Där återkommer vi till min ungdoms vision att använda gestaltning i terapeutiskt syfte, en slags undervisningsform. Här känner jag att min kompetens som manuskribent verkligen kan få blomstra. Och jag kan få chansen att fördjupa mig i psykologin där jag når mitt mål, hittar hem till min känsla för människor och får all kraft att förädla arbetet med personregi. Och att hjälpa andra människor.

Efter den nuvarande uppsättningen väntar nästa roll som också spelas på OdenTeatern. Där dyker hon upp som Don Juans dotter. Hon har ärvt hans förbannelse, och frågan till publiken blir; är det en förbannelse eller en välsignelse? Vad tror hon själv?

-Tja, privat är jag riktig monogam och jag längtar efter att få dela mitt liv med en härlig man.

Marianne rusar ut i snöstormen, Rebecca har fått magsjuka. Mamma tröstar på mobilen och det känns som om sommaren nyss varit här när jag stänger av bandspelaren. Hon kommer att lyckas, det skulle du också känna om du var här.